

Evropská federace klinické biochemie a laboratorní medicíny (EFLM) vytvořila pracovní skupinu s názvem „GREEN LABS“. Ve výboru momentálně pracují zástupci odborných biochemických společností z Turecka, Anglie, Malajsie, Portugalska, Belgie, Chorvatska a Srbska. Počítá se však s aktivní prací reprezentantů odborných společností členských států.

ČSKB byla TAKÉ oslovena.

Cílem této nové pracovní skupiny je přeměnit klinické laboratoře na bezpečné a udržitelné prostory snížením jejich škodlivého dopadu na životní prostředí a zavedením účinných opatření v laboratořích. Dosáhnout minimalizace spotřeby energie, vody a nebezpečných chemikálií a také snížení tvorby odpadu, aniž by byla ohrožena kvalita zdravotní péče.

Laboratoře by měly být šetrné k životnímu prostředí, a měly by zajistit efektivní využívání zdrojů z ekologického i sociálního hlediska, a zároveň by měly poskytovat vysoce kvalitní služby pacientům a lékařům.

Dobrá spolupráce mezi zdravotnickými systémy Evropské unie a společná vize budoucích akcí by mohla pomoci dosáhnout těchto cílů. Opatření udržitelnosti by měla být klíčovým prvkem v rychle se měnícím prostředí zdravotní péče. Pro klinické laboratoře je dosažení udržitelného provozu tak, aby se snížily jeho dopady na životní prostředí a ekonomiku, výzvou. Vždyť klinické laboratoře spotřebovávají více energie a vody než kanceláře, produkují obrovské množství odpadu.

Výkonná rada EFLM rozhodla, že by měla být průkopníkem při zavádění udržitelných klinických laboratorních postupů v Evropě. Tímto rozhodnutím se připojila k již prováděným krokům ve Spojených státech. Například klinická laboratoř Harvardovy univerzity byla certifikována jako jedna z nejzdravějších a energeticky nejúčinnějších laboratoř na světě. A není v USA zdaleka sama. EFLM se oficiálně přihlásila k již prováděným krokům např. ve Spojených státech, v Anglii, v Irsku, Holandsku.

Program Green Labs, při zavádění udržitelných postupů a technologií, spolupracuje s výzkumníky, zaměstnanci, učiteli i správci budov. (<https://www.aacc.org/cln/articles/2019/m>)

Klinické laboratoře mohou omezit svůj dopad na životní prostředí a poskytovat udržitelné laborator-

ní služby snížením ve čtyřech klíčových oblastech – spotřeba energie, spotřeba vody, produkce odpadu a používání nebezpečných odpadů.

Pokud pracujete v laboratoři, nemůžete si nevímsnout množství produkovaného odpadu a jeho nárůstu. Zavedením nových pravidel, by pomohla *My Green Lab* desítkám tisíc lidí pozitivně změnit jejich práci a vytvořit v laboratoři kulturu udržitelnosti.

Jednou z oblastí, kde klinické laboratoře mohou začít, je oblast odpadů. Pojďme opakovaně použít krabice, například polystyrenové krabice s izolátory není nutné po jednom použití likvidovat. Jaké položky lze přijmout k opětovnému použití? Například prázdné, čisté obaly z polystyrenu se štítky se zpáteční adresou? Nebo gelové ledové polštářky. Prostě zavést a využít „program zpětného odběru“.

V článku, publikovaném v časopise *Nature* v roce 2015, se odhaduje, že biologický, lékařský a zemědělský výzkum je zodpovědný za až **5,5 milionu tun plastového odpadu ročně**. To představuje téměř 2 % celosvětové produkce plastů a stačí na naplnění 67 výletních lodí! To také znamená, že tato oblast je mnohem náročnější na tvorbu odpadu, než průměrný člověk. Uvádí se, že celosvětově jednotlivci produkují každý rok přibližně 65 kg plastového odpadu.

8. 11. 2021 ve Švýcarsku proběhlo 2. *symposium green lab*, kde jedním z témat, byla příprava nového standardu pro plánování, realizaci a provoz laboratoří včetně diskuze nad tím, proč je to potřeba. (2nd Green Lab Symposium 2021)

Aktivity v Irsku „My green lab“ představují udržitelnost ve společnosti zodpovědné za světové lékařské a technické inovace, které mění život.

V časopise *Ann Lab Med.* 2021; 41(2): 139–144. byl publikován inspirativní článek autorů Aroa Mole-ro,¹ Michele Calabrò,² Maguelone Vignes, Ph.D.,³ Bernard Gouget, Ph.D.,^{4,5} a Damien Gruson, Ph.D.^{6,7} „*Udržitelnost ve zdravotnictví: perspektivy a úvahy týkající se laboratorní medicíny*“

Dříve se termín udržitelnosti týkal zhoršování životního prostředí. Jedna z prvních oficiálních formulací udržitelného rozvoje byla učiněna v Burtlandově zprávě, publikované Organizací spojených národů v roce 1987. V dnešní době se význam udržitelnosti rozvinul a souvisí s dalšími aspekty, jako je blaho pacientů, zdravotnických zaměstnanců a životního prostředí. Udržitelná struktura by proto měla být definována jako taková, která zajišťuje zachování zdrojů, je praktická z ekologického, sociálního a ekonomického hlediska a odpovídá zájmům různých zúčastněných stran.

Je dobré si připomenout odpovědnost každého z nás, nejen za dodržování osvědčených postupů, ale také za řízení ekologických a ekonomických dopadů ve prospěch širší populace.

Diskutujeme vztah mezi laboratorními strategiemi a udržitelností, což jsou témata, kterým se vědecká literatura dostatečně nevěnuje.

Definice udržitelného rozvoje navržená Evropskou unií (EU) je širší, holističtější a zohledňuje mnohostranné aspekty všech politik udržitelnosti, včetně ekonomických, lidských i environmentálních aspektů.

Opatření udržitelnosti, implementovaná ve zdravotnických strukturách, však musí zajistit, aby nebyla ohrožena kvalita služeb poskytovaných zdravotnickými strukturami, aby nebyl zkomplikován přístup pacientů ke zdravotní péči a ani její cenová dostupnost. (*AACC.org // Clinical Laboratory News //*)

Vzhledem k tomu, že veřejná zdravotní péče má obrovský dopad na národní hospodářství, například představuje 23,7 % zaměstnanosti v EU, jsou navíc potřebná i opatření k udržitelnosti v sektoru zdravotnictví tak, aby se snížily negativní dopady na národní ekonomiku a hospodářství.